

בש"פ 8189/14 - פנשנש אנייאו נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

בש"פ 8189/14

לפני: כבוד השופטת ד' ברק-ארז

העורר: פנשנש אנייאו

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 26.11.2014 במ"ת 3777-08-14 שניתנה על-ידי כבוד השופטת ד' שריזלי

תאריך הישיבה: ט"ו בכסלו התשע"ה (7.12.2014)

בשם העורר: עו"ד עודד מורנו

בשם המשיבה: עו"ד אופיר טישלר

החלטה

1. בפני ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 26.11.2014 (מ"ת 3777-08-14, השופטת ד' שריזלי). בהחלטתו דחה בית המשפט המחוזי בקשה לעיון חוזר שהגיש העורר על החלטה קודמת של בית המשפט המחוזי, מיום 2.10.2014, אשר במסגרתה הוא הורה על מעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו (השופט צ' קאפח).

כתב האישום והליכים קודמים

עמוד 1

2. ביום 26.8.2014 הוגש כתב אישום נגד העורר ושניים נוספים (שיכנו להלן: נאשמים 2 ו-3). יצוין, כי העורר ושני הנאשמים הנוספים הם צעירים: העורר הוא יליד 1996, הנאשם 2 הוא קטין יליד 1997, והנאשם 3 הוא יליד 1995. כתב האישום ייחס לכל שלושת הנאשמים עבירה של חבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 329(א)(1) יחד עם סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), ואילו לעורר ולנאשם 2 הוא ייחס גם עבירה של ניסיון לרצח, לפי סעיף 305(1) לחוק העונשין.

3. על פי המפורט בכתב האישום, השלושה הגיעו ביום 17.8.2014 בשעת לילה לאחר בילוי בתל אביב לאזור התחנה המרכזית. בהיותם שם הם התעמתו עם המתלונן, נתין זר, ואדם נוסף שהיה עמו. חמתו של העורר התעוררה, ובעקבות כך רדפו העורר והנאשם 2 אחר המתלונן, והחלו להתעמת איתו. למרות ניסיונות שנעשו להפרדה בין הנצים על ידי האדם הנוסף, ולאחר שהורחק מהמתלונן על ידי חבר אחר שלו שנכח במקום, העורר הצליח לקפוץ לעבר המתלונן, להפילו ולבעוט בגבו. לאחר שהמתלונן נפל החלו שלושת הנאשמים להכות בו ולתקוף אותו יחדיו. כתב האישום מפרט כיצד העורר והנאשם 2 בעטו בראשו ובפלג גופו העליון של המתלונן בחוזקה, ודרכו על ראשו לאחר שהעורר גרר אותו על המדרכה, ואילו הנאשם 3 פנה בדברים למתלונן השרוע על המדרכה וירק עליו. כל אותו הזמן ניסו שניים מחבריו האחרים של העורר שהיו במקום להרחיקו מהמתלונן אך ללא הועיל. בכתב האישום נטען עוד כי העורר ניסה לגרום למותו של המתלונן בכך שרץ לעברו ודרך בתנופה על ראשו. כשניסה העורר לשוב ולהתקרב אליו, חבריו מנעו זאת ממנו. כתב האישום ייחס עבירה זו גם לנאשם 2 שבעט בחוזקה בראשו של המתלונן ולאחר מכן דרך עליו ארבע פעמים נוספות. בשלב זה, בעט גם הנאשם 3 במתלונן מספר פעמים בפלג גופו העליון. לאחר מכן חיפש העורר דבר מה בכיסו של המתלונן, וכשלא מצא שם דבר, שב ודרך על ראשו של המתלונן בחוזקה. לאחר האירוע עזבו השלושה את המתלונן אם כי נותרו בקרבת מקום, בעוד הוא נותר שוכב על המדרכה חבול.

4. בד בבד עם הגשת כתב האישום כנגדם, הגישה המשיבה בקשה למעצר עד תום ההליכים כנגד שלושת הנאשמים. ביום 4.9.2014 החליט בית המשפט המחוזי על קבלת תסקירי מבחן בעניינם. בית המשפט המחוזי ציין כי באי כוחם של העורר והנאשם 2 הסכימו לקיומן של ראיות לכאורה ושל עילת מעצר, אך טענו כי למרשיהם לא הייתה כוונה לגרום למותו של המתלונן. יצוין, כי הראיות שהוצגו בפני בית המשפט המחוזי בשלב זה כללו סרט של מצלמות אבטחה אשר תיעד את האירוע. הנאשמים זיהו את עצמם בסרט האבטחה ואישרו את מעורבותם באירוע.

5. ביום 2.10.2014 החליט בית המשפט המחוזי על מעצרו של העורר עד תום ההליכים. בית המשפט המחוזי התייחס לתסקיר המבחן השלילי שניתן בעניינו של העורר. על פי האמור בתסקיר המבחן, העורר נמצא ב"הליך נסיגה" איטי אך קבוע, כאשר בשנה וחצי האחרונות הייתה הדרדרות בתפקודו אשר באה לידי ביטוי, בין היתר, בצריכת "סמי פיצוציות", בעזיבת הפנימייה שבה למד ובצריכת אלכוהול. עוד צוין בתסקיר, כי העורר שולב בחודש ינואר 2014 במסגרת טיפולית לגמילה מסמים, שבה התקשה להימנע מצריכת סמים, וכאשר נעשו בהמשך ניסיונות לשלבו במסגרת גמילה אינטנסיבית יותר הוא סירב לכך. שירות המבחן קבע כי קיימת רמת סיכון גבוהה להישנות התנהגות אלימה מצדו של העורר, והמליץ שלא לשחררו לחלופת מעצר. בית המשפט המחוזי דחה את בקשתו של העורר לקבלת תסקיר משלים בעניינו, על מנת לבחון אפשרות של חלופה טיפולית, בקובעו שממצאי התסקיר עולים בקנה אחד עם העובדות הקשות המתוארות בכתב האישום, לפיהן העורר הוא זה שהתחיל באירוע האלים, ולמרות הניסיונות לעוצרו המשיך לתקוף את המתלונן באכזריות. בית המשפט המחוזי ציין כי העורר הוא צעיר, אולם חלופה טיפולית פתוחה עלולה לאפשר לו יציאה מן הקהילה הטיפולית, באופן שעלול להוביל לתוצאות חמורות, כפי שמעיד תסקיר המבחן.

6. להשלמת התמונה יצוין כי שני הנאשמים האחרים שוחררו - לאחר בירור - לחלופות מעצר.

7. ביום 20.11.2014 הגיש העורר בקשה לעיון חוזר על החלטה זו של בית המשפט המחוזי. העורר טען בבקשה זו כי יש לעיין מחדש בהחלטה בשל חלוף הזמן, בשים לב לכך שיש לפרש עילה זו באופן גמיש ובהתאם לנסיבות המקרה. העורר הטעים עוד כי בנסיבות המקרה דנן יש להתחשב בכך שהוא אדם צעיר, בן 18 וחצי שנים, שלא הורשע בעבר וזהו מעצרו הראשון. על כן, כך נטען, במקרה מסוג זה יש לבחון את הדברים מעת לעת ולהיות עם "היד על הדופק". בנסיבות אלו, טען העורר כי עברה תקופה ארוכה דיה לבחינה מחדש של החלטת בית המשפט המחוזי, בשים לב לכך שבאותה עת הוא היה עצור כבר כשלושה חודשים.

8. בא-כוח העורר ציין בבקשה זו כי בשיחה שערך עם קצין המבחן אשר הכין את התסקיר, הלה ציין בפניו כי ניתן יהיה לבחון מחדש את שאלת המעצר של העורר בחלוף חודשיים.

9. בבקשה לעיון חוזר הודגש, כי היא ממוקדת בבקשה לשלוח את העורר לקבלת תסקיר משלים לשם בחינת האפשרות לשלבו במוסד גמילה מסמים ואלכוהול, וכן לאפשר לו לצאת לראיונות קבלה לשתי קהילות גמילה. העורר טען כי הגשת כתב האישום גרמה לו להכיר בבעיית ההתמכרות שלו ולרצות להיגמל, ושהוא אף ניסה להיכנס לתוכנית גמילה בבית המעצר אך נדחה בשל חוסר במקום. העורר ציין כי בניגוד למה שנכתב בתסקיר המבחן הוא מביע נכונות ורצון לשתף פעולה עם כל גורם טיפולי ולעשות כל שיידרש ממנו במסגרת כך. בא-כוחו אף צירף מכתב שכתב העורר המעיד על רצונו זה.

10. ביום 26.11.2014 בית המשפט המחוזי דחה בקשתו זו של העורר, לאחר שקבע כי מאז החלטתו הראשונה בעניין חלפו פחות מחודשיים, פרק זמן שאינו מצדיק עיון חוזר בה. בית המשפט המחוזי הוסיף כי ההחלטה הקודמת בעניינו של העורר ותסקיר המבחן שהוגש ביחס אליו, מדברים בעד עצמם.

הערר

11. בערר שבפני חזרו והועלו אותן טענות שטען העורר בפני בית המשפט המחוזי. בא-כוחו של העורר אף חזר וצירף את המכתב שמוען לבית המשפט המחוזי והוגש גם במסגרת הבקשה לעיון חוזר, מכתב שבו הביע העורר את נכונותו להשתלב במסגרת טיפולית ולהשתקם.

12. בא-כוחו של העורר חוזר ומטעים כי מרשו הוא אדם צעיר, כבן שמונה עשרה וחצי, ללא עבר פלילי, שזהו לו מעצרו הראשון. לדבריו, ראוי אדם כזה לקבל הזדמנות במתכונת של הזמנת תסקיר עדכני. בא-כוחו של העורר הדגיש כי טיעונו ממוקד בכך שיוזמן תסקיר עדכני בעניינו של העורר, ואף הצהיר כי אם תסקיר זה יהיה שלילי לא ידרוש את שחרורו של העורר.

13. בא-כוח העורר התייחס בטיעונו להלכת סוויסה (בש"פ 1981/11 מדינת ישראל נ' סוויסה (21.3.2011)) שהגדירה את התנאים לשליחתו של עצור למסגרת של גמילה. לדבריו, אמנם במקרה זה העורר לא החל בטיפול קודם

למעצרו, אך יש להתחשב בעובדה שנעשו בעניינו צעדים הנוגעים לגמילה (כדוגמת מפגשים באל-סם).

14. בא-כוח העורר חזר והתייחס לכך ששני המעורבים האחרים באירוע שוחררו לחלופות מעצר.

15. בשולי הדברים, הוסיף בא-כוחו של העורר כי למרשו טענות באשר לכך שיוחסה לו כוונת רצח.

16. בא-כוח המשיבה סמך ידיו על החלטתו של בית המשפט המחוזי. לדבריו, מסוכנותו הברורה של העורר עולה מהתנהגותו במסגרת האירוע, ובהקשר זה חזר והצביע על האכזריות והאלימות שאפיינו את מעשה התקיפה (תוך הפנייה לסרט האבטחה שתיעד את האירוע). כמו כן, הוא הפנה לעובדה שהתסקיר אשר כבר הוגש בעניין העורר היה, לדבריו, "קשה וקודר".

17. בא-כוח המשיבה טען כי עניינו של העורר כלל אינו עומד בתנאים של הלכת סוויסה, מאחר שכל הצעדים אשר ננקטו בעבר על מנת לגמול את העורר כשלו, ונראה כי סיכויי הגמילה בעניינו אינם גבוהים. הוא הוסיף כי המוטיבציה של העורר להיגמל מצטיירת ממכתבו כמוטיבציה חיצונית שעניינה הרצון להשתחרר מן המעצר.

18. בא-כוח המשיבה הוסיף וטען כי יש מקום לאבחנה בין העורר לבין שני הנאשמים האחרים. לטענתו, האבחנה בהשוואה לנאשם 3 עולה בבירור מכתב האישום, ואילו האבחנה בהשוואה לנאשם 2 מבוססת על התסקיר בעניינו שהצביע על התקדמות ועל היותו צעיר יותר, גם אם מלכתחילה המדינה התנגדה גם לשחרורו שלו לחלופת מעצר.

19. לבסוף, טען בא-כוח המשיבה כי מאז התקבלה ההחלטה על מעצרו של העורר עד תום ההליכים לא חלף די זמן ולא השתנו הנסיבות, כך שמכל מקום לא התקיימו התנאים לעיון חוזר.

דין והכרעה

20. לאחר שבחנתי את הדברים עמדתי היא שדין הערר להידחות.

21. כאשר אני מביאה בחשבון את המסוכנות המופלגת העולה מן המתואר בכתב האישום ומהתיעוד של האירוע, את התסקיר השלילי ביותר בעניינו של העורר ואת הגישה העקרונית לכך שהליך המעצר אינו המסגרת המתאימה לתחילתו של הליך גמילה, אלא בנסיבות חריגות (בש"פ 6928/10 ארביב נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (6.10.2010)); עניין סוויסה, בפסקה 8; בש"פ 7863/13 דבסאן נ' מדינת ישראל (9.12.2013)), אינני מוצאת הצדקה לקבל את הערר.

22. בנסיבות העניין, לא הוכחו התנאים שנקבעו בהלכת סוויסה לנקיטת הליך גמילה בשלב המעצר. ביחס לתנאי הראשון והמרכזי, לפיו הנאשם החל בגמילה עוד בטרם ביצע את העבירה בגינה נעצר, העורר טען בפני כי לפני מעצרו נערכו מפגשים לקראת הליך גמילה, על אף שלא היה מצוי במוסד גמילה סגור. אולם, תסקיר המבחן עמד על סירובו

לשתף פעולה עם הליך הגמילה עובר למעצרו. על כך ניתן אף להוסיף, כי בשלב זה לא מתקיים גם התנאי השלישי שנקבע בעניין סוויסה, בשל מסוכנותו הגבוהה של העורר, אשר בית המשפט המחוזי קבע כי חלופת מעצר טיפולית לא תאיין אותה. אכן, העורר הוא אדם צעיר, אולם עובדה זו לבדה אינה יכולה לשקול כנגד מכלול השיקולים הללו. ניתן אך לקוות, כי נכונותו של העורר לקבל טיפול תעמוד גם בהמשך הדרך, ושהוא אכן יפנה לקבלת טיפול כאמור, ללא תלות בתוצאות ההליך המשפטי בעניינו.

23. צודק בא-כוח המשיבה אף בכך שלא התקיימו בשלב זה התנאים לעיון חוזר. ממילא ברור שחלוף הזמן עשוי להוביל להגשת בקשה לעיון חוזר בהחלטת המעצר בעתיד, ככל שיהיה בכך צורך, וזו תידון על פי מכלול הנסיבות שישררו באותה עת.

24. סוף דבר: הערר נדחה.

ניתנה היום, כ"ג בכסלו התשע"ה (15.12.2014).

ש ו פ ט ת